

Spis treści

Wstęp	9
1. Charakterystyka świata nowych mediów	13
1.1. Czym są nowe media?	14
1.2. Cechy nowych mediów	19
2. Komunikacja zapośredniczona przez komputer	25
2.1. Komunikacja tekstowa	27
2.2. Komunikacja wizualna i dźwiękowa	29
2.3. Generalne charakterystyki komunikacji zapośredniczonej przez komputer	30
3. Nowe media jako środowisko socjalizacyjne, czyli człowiek w komunikacji zapośredniczonej	39
3.1. Mechanizmy funkcjonowania człowieka w kontekście komunikacji zapośredniczonej	40
3.2. Instrumenty mediów społecznych	49
4. Młodzi ludzie jako pokolenie cyfrowych tubylców	65
4.1. Wykorzystanie nowych mediów	70
4.2. Nierówności społeczne w korzystaniu z nowych technologii komunikacyjnych ...	73
5. Wpływ nowych mediów na dzieci i młodzież	79
5.1. Korzyści związane ze stosowaniem nowych mediów przez dzieci i młodzież	83
5.2. Zagrożenia dla dzieci i młodzieży związane z korzystaniem z nowych mediów	87
5.3. Uzależnienie od internetu i telefonów komórkowych	93
6. Normatywność w internecie	97
6.1. Normy grupowe w internecie	100
6.2. Normy dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkole i rodzinie	103
7. Bullying jako specyficzny rodzaj przemocy rówieśniczej	105
7.1. Typologie agresji	105

7.2. Bullying (tradycyjny mobbing)	107
7.3. Cyberbullying	119
8. Teoria ABACUS w wyjaśnianiu cyberbullyingu	139
8.1. Konsekwencje bullyingu i cyberbullyingu	142
8.2. Sprawcy bullyingu i cyberbullyingu	144
8.3. Ofiary bullyingu i cyberbullyingu	146
8.4. Sprawco-ofiary bullyingu i cyberbullyingu	153
8.5. Bullying a cyberbullying – współwystępowanie zjawisk	154
9. Nie tylko cyberbullying – w kierunku innych typów agresji elektronicznej	157
9.1. Agresja elektroniczna wobec pokrzywdzonych.....	158
9.2. Agresja elektroniczna wobec celebrytów	160
9.3. Elektroniczna agresja uprzedzeniowa (<i>bias bullying</i>)	160
9.4. Agresja elektroniczna wobec nieznanym (impulsywna)	161
10. Metodologia badań	163
10.1. Badanie „Cyberbullying 2010”	165
10.2. Badanie „Nauczyciele 2009”	182
10.3. Badanie „Studenci 2009”	185
11. Cyberbullying i agresja elektroniczna jako ryzykowne zachowania młodzieży – badania własne	187
11.1. Zaangażowanie młodych ludzi w nowe media i komunikację zapośredniczoną ...	188
11.2. Spostrzeganie zagrożeń związanych z użytkowaniem nowych mediów (w tym agresji elektronicznej) przez uczniów i nauczycieli	193
11.3. Sposoby realizacji agresji elektronicznej i cyberbullyingu oraz rozpowszechnienie tych zjawisk	198
11.4. Rozpowszechnienie cyberbullyingu i bullyingu wśród gimnazjalistów	211
11.5. Poza agresję rówieśniczą – inne typy agresji elektronicznej	215
11.6. Nowe jakościowo cechy cyberbullyingu	219
11.7. Agresja rówieśnicza online i offline jako jedność	223
11.8. Charakterystyka motywacji i atrybucji działań sprawców agresji elektronicznej	228
11.9. Konsekwencje doświadczania agresji elektronicznej i cyberbullyingu	230
11.10. Reagowanie pracowników szkoły i rodziców na sytuacje związane z agresją elektroniczną	235
11.11. Uwarunkowania agresji elektronicznej i cyberbullyingu	239
11.11.1. Szerszy kontekst wykorzystania nowych mediów a agresja elektroniczna i cyberbullying	239
11.11.2. Środowisko rodzinne a agresja elektroniczna i cyberbullying	244

7.2. Bullying (tradycyjny mobbing)	107
7.3. Cyberbullying	119
8. Teoria ABACUS w wyjaśnianiu cyberbullyingu	139
8.1. Konsekwencje bullyingu i cyberbullyingu	142
8.2. Sprawcy bullyingu i cyberbullyingu	144
8.3. Ofiary bullyingu i cyberbullyingu	146
8.4. Sprawco-ofiary bullyingu i cyberbullyingu	153
8.5. Bullying a cyberbullying – współwystępowanie zjawisk	154
9. Nie tylko cyberbullying – w kierunku innych typów agresji elektronicznej	157
9.1. Agresja elektroniczna wobec pokrzywdzonych.....	158
9.2. Agresja elektroniczna wobec celebrytów	160
9.3. Elektroniczna agresja uprzedzeniowa (<i>bias bullying</i>)	160
9.4. Agresja elektroniczna wobec nieznajomych (impulsywna)	161
10. Metodologia badań	163
10.1. Badanie „Cyberbullying 2010”	165
10.2. Badanie „Nauczyciele 2009”	182
10.3. Badanie „Studenti 2009”	185
11. Cyberbullying i agresja elektroniczna jako ryzykowne zachowania młodzieży – badania własne	187
11.1. Zaangażowanie młodych ludzi w nowe media i komunikację zapośredniczoną ...	188
11.2. Spostrzeganie zagrożeń związanych z użytkowaniem nowych mediów (w tym agresji elektronicznej) przez uczniów i nauczycieli	193
11.3. Sposoby realizacji agresji elektronicznej i cyberbullyingu oraz rozpowszechnienie tych zjawisk	198
11.4. Rozpowszechnienie cyberbullyingu i bullyingu wśród gimnazjalistów	211
11.5. Poza agresję rówieśniczą – inne typy agresji elektronicznej	215
11.6. Nowe jakościowo cechy cyberbullyingu	219
11.7. Agresja rówieśnicza online i offline jako jedność	223
11.8. Charakterystyka motywacji i atrybucji działań sprawców agresji elektronicznej	228
11.9. Konsekwencje doświadczania agresji elektronicznej i cyberbullyingu	230
11.10. Reagowanie pracowników szkoły i rodziców na sytuacje związane z agresją elektroniczną	235
11.11. Uwarunkowania agresji elektronicznej i cyberbullyingu	239
11.11.1. Szerszy kontekst wykorzystania nowych mediów a agresja elektroniczna i cyberbullying	239
11.11.2. Środowisko rodzinne a agresja elektroniczna i cyberbullying	244

11.11.3. Środowisko szkolne a agresja elektroniczna i cyberbullying	248
11.11.4. Środowisko rówieśnicze a agresja elektroniczna i cyberbullying	254
11.11.5. Normatywność w środowisku szkolnym i rodzinnym a agresja elektroniczna i cyberbullying	258
12. Wnioski z przeprowadzonych badań w kontekście działań pedagogicznych mających na celu profilaktykę i interwencję w zakresie agresji elektronicznej	263
Bibliografia	273
Aneks	291
Załącznik I. Kwestionariusz zastosowany w badaniu „Cyberbullying 2010”	293
Załącznik II. Kwestionariusz zastosowany w badaniu „Nauczyciele 2009”	307
Załącznik III. Właściwości psychometryczne skal zastosowanych w etapie ilościowym badania „Cyberbullying 2010”	313